

Femei în pragul unei crize de dans

De mult n-am mai văzut o lucrare performativă atât de știutoare în a râde de noi. *Iluzionistele* Mădălinei Dan se joacă, cu „ambiț” autoironic și melancolie, pe cele două volute ale *închipuirii*: artistul închipuie și artistul închipuit. Patru dansatoare – Alexandra, Smaranda, Virginia și Georgia – se mișcă pe un scenariu sincretic (poem, instalație sonoră, obiecte găsite) din două tablouri și-un intermezzo brechtian (în care se numesc, vorbesc ce-au înfăptuit și cum), în căutarea și exersarea zonelor comune dintre *exclusivist* și *exclus*, dintre cuvinte-gesturi care fac și cuvinte-gesturi care doar spun, dintre ce poți și (românescul) ce se poate.

Practic, într-o metaforă foarte nostimă însă discret exprimată, spectacolul trimite la *talent show*-urile visului american, dar și la îndârjirea comunistoidă a competițiilor sportive de târg – în plan meta-textual, la dansul ca mică anomalie virtuoașă, receptare față de care fantezia lirică a Mădălinei Dan încearcă o salutară poziție critică. Altfel, pe scena-ca-loc-de-joacă, fetele dau un casting cinetic la care regizorul, absent deocamdată, poate oricând să apară – carevasăzică, privitorul, un voyeur, spectacolul, o repetiție. Axul alter-convenției de dans-în-dans (ca teatru-în-teatru) stă chiar în costume, care arată precum variile și accidentatele/accidentalele clișee cu dansatoare ori *the closest thing to. Body*-ul roșu în paiete, o suprafață vizuală stas a patinajului artistic la zaparea TV(R)-ului; tricoul oranj de toate zilele și fusta plisată trecută de genunchi, un schelet cuminte de *happening* șazecist; colanții sclipicioși, două topuri suprapuse și-un maieu tip plasă deasupra, într-un reviriment *racy* al fetei douămiiste care izbucnea în deșurubate accese de dans pe la cluburi *underground*, spre amuzamentul admirativ al prietenilor mai necunoscători decât ea etc. – compozițiile vestimentare gândite de Paula Dunker mențin un comentariu picant despre cum forțăm integrarea

performerilor dansului contemporan în vecinătăți canonice, dar și despre decredibilizarea domeniului prin supra-semnificare.

Uneori artiste, alteori „artiste”, iluzionistele revendică, de fapt, când în gest, când în replică și mimică, o categorie umană și un context social: tână româncă *trying to make it through* (sic!) în cultură, unde – inventez în linia textului – „sună interesant”, dar „nu vine lumea” și „nu sunt bani”. În spațiul monologal dintre cele două acte, aliniată în fața spectatorilor deveniți jurați, performerele descriu cele dansate & mai ales *imagine* într-un limbaj care parodiază șic și *slang*-ul de *workshop*, și afeceneza: „...și continui să devin podeaua; mă sincronizez cu mișcările Smarandei de hula-hop și fac așa, valuri, valuri, toată podeaua este valuri”, sau „...eu și Alexandra suntem ca Yin și Yang, ne completăm reciproc, una e jos, una e sus”, sau „...e un spectacol *fluid*, asta se poate spune” ș.a.m.d. Ținut în interpretare minimalistă, momentul aruncă coregrafia Mădălinei Dan într-o privire asupra condiției de *homo ludens* care, picat din cartea lui Huizinga sau din vreo rezidență la Berlin, aterizează pe caldarâm mioritic: fiindcă nu-l poate recunoaște ca atare (artist), „minunata lume nouă” îl resemnifică pentru a-l integra (copil).

Infantilizate, așadar, dar imuabil nobile (ca tot ce există de partea *excepției*), iluzionistele noastre seamănă cu niște infante: ele au priceput că, *aici* cel puțin, statutul lor va rămâne secund și întrucâtva virtual. Ele nu vor îndeplini niciodată nimic în registrul structurilor, în registrul adulților cu, nu-i așa, „slujbe serioase”. Majoritatea le va păstra *în afară*, acolo unde potențialul lor creator nu riscă nici să se desăvârșească, nici să deranjeze ordinea dominantă a lucrurilor, hibernând, în schimb, într-o frumoasă promisiune. Ca să facă față exilului identitar, personajele coregrafiate de M.D. (citiți *artiștii și lucrătorii culturali români*) aleg și ele, la rândul lor, o resemantizare – preface insula-S.O.S. în resort-*all inclusive*, iar circumstanța

de a fi *celălalt*, într-o nouă aristocrație a gustului. Transa ludică în care intră le apropie, formal, de legile băieților din *Împăratul muștelor*, cu diferența că iluzionistele preferă, în locul sângelui, „apa”, adică o senină și vag-senzuală declinare estetică a lichidității: își construiesc mare dintr-o pânză, răsuflă ca vântul pe care-l pomenesc în versuri („soarele a străpuns și a străpuns și a străpuns, până când ceața a fost transformată într-un vânt jucăuș”), cer „pufuleți” și refuză „cărți din alea cu teorii nihiliste”, într-o epistolă parcă adresată unui marinar dandy dintr-un spectacol încă nescris de Afrim.

În toată pasta reverică, accente absurde bine-plasate conferă spectacolului un sens politic care nu plictisește. În primul act, de pildă, sunt rare frazele de mișcare când eroinele se află toate pe scenă. Nu contează prea tare că ies, ci cum: desfac ușor cortina roșie și intră *dincolo*, într-o Narnie personală din care se întorc în momente de ele știute, îmbogățite cu secrete ce nouă ni se refuză, ca pentru a ne dovedi, nu lipsite de amărăciune, că au propriile comori și lumi și limbaje, și nu acceptarea noastră le interesează. Și totuși, înainte de heblul de la jumătatea spectacolului, în mai-sus amintitul gag brechtian, de la atâtea peregrinări între *imaginar* (zona dinapoia faldurilor roșii) și *simbolic* (în sfârșit, enclava creativă dinăuntrul lui), actantele suferă o izbucnire schizoidă de Turn Babel auto-sarcastic și auto-reflexiv, așa încât ne comunică și ce gândesc ele, și ce gândim noi despre ele: „mai bine nu mâncam înainte de spectacol”, respectiv „da, cred că aș mai veni”. Deși, în actul doi, coregrafiile de grup sfârșesc într-o cină ritualică potrivit căreia, s-ar zice, cosmosul ficțional al iluzionistelor a ajuns funcțional, jocul lor are ceva postiş și atomizat. Alegoric, ni se dă de înțeles că societatea care-și exclude creatorii, ca și creatorul care se refugiază, resemnat, într-o mansardă de sticlă, are șanse să deraieze într-o farsă pe care nu mai știm cine a servit-o cui. Poemul rostit, dar și corpul dintr-o dată abulic, prins în activități din ce în ce mai aliena(n)te, certifică senzația că asistăm la

un bluf din care, fiindcă riscăm o distopie deja asanată („oamenii purtau ochelari cu care puteau vedea orice, dar nu se puteau vedea între ei”), trebuie să ieșim degrabă.

Ironia supremă - și spectacolul o punctează splendid - este că renunțarea la distopie atrage, într-o pâlnie-domino, renunțarea la utopie, și-apoi la idealisme, și-apoi la dorință, și-n cele din urmă la chemarea noastră intimă. La final, iluzionistele „au îmbătrânit frumos”: leagănă căruțul, gătesc, împletesc la andreele, scriu nimicuri pline de grijă, strâng, înapoi în ghem, sfoara pe care singure și-au întins-o, pe care cu atâta sârg și sacrificiu au călcat niște ani... Uitarea din ochii lor ne convinge, ciudat, că întâmplarea de-a fi avut un har și-o voință și, probabil, un alt destin, s-a consumat într-o clipă atât de îndepărtată, că numai visul o poate conține - da, probabil că vis a fost totul, o criză nocturnă, un tantrum, o toană, un prag, iluzii... Ce bine că nu le-au dat curs! Ce bine că s-au trezit...